

ספר
הזהר
הקדוש
• סוכות •

פרשת אמור
דפים קב: - קד:

זוהר ווילנא החדש

הזוהר ומפרשיו

הספר במילואו ניתן להשיג בחניות
ספרים המובחרות ברחבי ניו יארק

ובזה נבא לפרטי מעלות מהדורתנו בס"ד

זוהר ווילנא - צורת הדרך

נוסחת הזוהר

ידוע לכל לומד בדפוס ווילנא (וההולכים בעקבותיהם), שהוסיפו ועיטרו נוסח הזוהר בגירסאות רבות מלאות מזן אל זן, כשהכל הוכנס בתוך הזוהר עצמו; ואף אם בימים ההם אולי לא הפריע ללומד, ואדרבה יתכן שהיה נחשב בכך כ"מעוט" בגירסאות, לאנשים בני דורנו אין בזה אלא הפרעה לרצף הלימוד ולא יותר. מה עוד, כי גם להשתמש באותם הנוסחאות אי אפשר, ראשית, כי אי אפשר להגיע לכוונת אותן הס"א והנ"א, מה באו לשנות ולתקן, והאם באו להוסיף או לגרוע, לפעמים יהיו ג' נוסחאות על משפט אחד בזוהר, אחד נמצא קודם הנוסח שבפנים - ושנים לאחריו, והלומד הנבון אינו יודע בין "מינו" ל"שמאלו" כמשמעו. והשנית, שגם מקורות הנוסחאות בלתי ידועים המה ללומד, אם כנוסח זה היה בכל הדפוסים הקודמים, או הרי הוא הגהה המיוחדת להאריז"ל [דרך אמת], או מדפוס שהוגהה ע"י גדולים ברי סמכא, ואין צריך להאריך בידוע^א.

והנה להבנת עבודתנו נקדים בקצרה בענין הנוסחאות בספר הזוהר, [ולהיות שאין הזמן מספיק להאריך, כי המדפיסים אצים לאמר כלו מעשיכם כי בא מועד, לא נפרט עכשיו אלא כפי הצורך להציגם שבמהדורתנו, ועוד חזון למועד בס"ד].

נוסחאות הזוהר, בדרך כלל, שנים הם:

א. דפוס ראשון - **מנטובה** שי"ח, שעליו נקבעו הגהות דרך אמת להאריז"ל [שנדפסו ע"י הרמ"ז].

ב. דפוס **קושטא** תצ"ו, בו קיבלה הזוהר צורה אחרת לגמרי, הושמטו מלות ונתוספו אחרות במקומן, והתיקונים הם - כעדות המדפיסים - עפ"י ספר הזוהר של מהרח"ו ומעוד מקובלי אותו הדור. וכל הדפוסים שלאחריו עד לדפוס ווילנא הנפוץ, הלכו בעקבותיהם - פחות או יותר.

א. ולא באנו לנגח את קודמינו, אולם נסתגר בקצרה, שאף שאולי יצדק בחירת גירסאות העולים יפה לפי דעת המפרש בן דורנו, כשעכ"פ מציין הגירסאות האחרות גם כן, מ"מ בקעה פרוצה עדיין ישנו לכו"ע, **שספר הזוהר** - פשוטו כמשמעו - עדיין לא נדפס מחדש.

והעיד לנו הרה"ג ר' אליעזר חשין שליט"א [המומחה הגדול לכל עניני ספר הזוהר הקדוש ומפרשיו בכתבי יד ובדפוס], שאחר טירחא מרובה בחיפוש בכל כתבי היד הנמצאים נתבררה המסקנא, שאכן אחר הדפסת הזוהר במנטובה הביעו מקובלי אותו הדור ביקורת על קביעת הגירסא, והגיהו ותיקנו, וחלק מתיקונייהם הגיעו למדפיסי קושטא, אבל לעומת זה, גם גירסת קושטא אינה ודאית ואי אפשר לומר עליו מינה לא תזוע].

ג. עוד נמצאו בוילנא שינויי נוסח שמקורם בדפוסים המאוחרים, [שכמובן סמכותם פחות יותר מהנ"ל, שאינם עפ"י כתבי יד וגם לא עפ"י גורי האר"י הקדמונים].

הנוסח שבמהדורתינו

את נוסח הזוהר במדור הזוהר בצורת הדף אכן הדפסנו כנוסח ווילנא - שנתקבלה בתפוצות ישראל, הנ"א והס"א והמוסגרות הרבות הוצגו בצד הדף, במדור "שינויי נוסחאות", כשכל הגהה נכתבת בצורה שיובן בקל מה המכוון לשנות ולתקן, לגרע או להוסיף, ובהדגשת המלה המשתנית או מתוספת, ותוך בירור מקורם, וכדלהלן.

ומצד אחר, במדור הזוהר ומפרשיו, העתקנו גירסת הזהר כבשני הגירסאות, היינו דפוס מנטובה (מתוקן לפי הדרך אמת להאריז"ל) באותיות רגילות, שנוסח זה - פחות או יותר - הוא שעמדה לפני רבותינו מפרשי הזוהר [בדרך כלל]. ומה שהוסיפו בדפוס קושטא הסגרנו בסוגריים מרובעות ובאותיות [כהות] יותר. וכן מה שמחק קושטא מנוסח מנטובה הושם בסוגריים עגולות (כהות). במדור זה לא הוכנסו שינויי נוסח מאוחרים הנמצאים בוילנא, רק צויין למטה בהערה. לעומת זה במדור זה צויין גם כל שינויי הנוסח - שלא הוכנסו במדור הזוהר בצורת הדף כדי שלא להלאות הלומד.

כך, יוכל הלומד לילך לבטח דרכו מבלי להיתקל בכל שורה באבני הנוסחאות הרבות, וגם כשירצה לעיין בגירסאות אחרות ישיג מבוקשו בבהירות.

הציונים במדור שינויי נוסחאות

כ"ה בקושטא: היינו ששינוי זה נעשה בדפוס קושטא, ובדרך כלל כן הוא בשאר דפוסים הזוהר שהלכו בעקבותיהם, ולא צויין במיוחד.

כ"ה בכהד"פ עד קושטא: היינו מנטובה וחבריו, ובדרך כלל - הכוונה גם לדפוס קרימונה זולצבאך ולובלין.

כ"ה בכהד"פ: היינו שכן הוא בכל הדפוסים [מנטובה וחבריו וגם קושטא וחבריו], ונשתנה באחד מדפוסים המאוחרים, השתדלנו למצוא מקור השינוי וציינו מקומם.

ס"א / ס"א (נוסף בקושטא): כשהוא בלי ציון מקור, הדבר אומר שכן הוא בשם ס"א החל מדפוס מנטובה. וכשנוסף בקושטא, צוין: ס"א (נוסף בקושטא).

קיטוע ופיסוק

סוגריים מרובעות בעצם לשון הזוהר. הדבר אומר שכן שייך נוסח זה להישאר בעצם נוסח הזוהר, וכמו שצוין הטעם ב"מדור שנוי נוסחאות".

ידוע מאמר החכם פיסוק נכון חצי פירוש, וביותר הדברים אמורים בספר הזוהר שאין הלשון רצוף, והפיסוק המדויק מאיר העינים ומרציף הלימוד. לזאת השקענו עבודה רבה במלאכת הקיטוע והפיסוק שיהיה בדקדוק רב, ובעזה"ש"ת יהיה לתועלת רב להלומדים.

מסורת הזוהר - תורה אור

גם עוד הוספנו מעלה יתירה, בציון מראי מקומות לכל דברי הזוהר המתבארים במקום אחר, ודברי תורה עניים במקומן ועשירים במקום אחר, וכן צוין בכל מקום כשמצוין 'תנן', 'אוקימנא', 'אוקמוה', וכדומה, ונמצא מקורו טהור איה איפוא הוא בדברי חז"ל, בדברי הזוהר במקום אחר או בשאר מדרשי חז"ל. **כן** גם הוספנו הפסוקים בשלימותם - "תורה אור השלם".

מפרשים שעל הדף

כל המפרשים שנדפסו בדפוס ווילנא על הדף [הגהות מהרח"ו, ניצוצי אורות², דרך אמת] חידשנו אורם, הגהנו אותם ממקורותיהם [ובדף צט נוספה הגהה חדשה ממנהרח"ו מתוך המקדש מלך], פוסקו בדקדוק, וצוינו מ"מ הנצרכות בדבריהם.

ב. ובתוכו הגהות החיד"א בהקדמת מלת אח"י - א'מר ח"יים י'וסף, ובסיום מלת מאי"ן - מ'הצעיר י'וסף א'זולאי נ'ר"ו.

הזוהר ומפרשיו

נוסחת הזוהר במדור זה

הארכנו אודותיו לעיל ומשם תדרשנו לטובה.

מפרשי הזוהר

במדור זה הוכנסו הפירושים על הזוהר מרבנותינו הקדמונים וגדולי החסידות. להלן קצת פרטים מדרכי עריכתה במהדורתנו.

קיצור פירוש הרמ"ק (אור החמה)

בספר אור החמה [לרבי אברהם אזולאי ז"ל, בעל החסד לאברהם] נכללו ד' פירושים: א' קיצור מפירוש הרמ"ק [ויש בו חלק הפקודין שברעיא מהימנא שלא נדפסו באור יקר], ב' פירוש הרח"ו, ג' פירוש רא"ג [לרבי אברהם גלאנטי ז"ל], ד' גליון אור החמה. במהדורתנו חולק קיצור פירוש הרמ"ק נדפס סביב הזוהר, פירוש הרח"ו במדור לעצמו, וגליון אור החמה הוכנס במדור לקט מפרשים. [פירוש רא"ג לא נמצא על דפים אלו].

[פירוש אור יקר להרמ"ק ז"ל, אף שהנהו הפירוש העיקרי לזוהר כנודע, לא נדפס בקונטרס זה להיות שאמורה ליצא לאור בימים אלו במהדורה מפוארת ע"י מכון אור יקר].

פירושי האריז"ל ותלמידיו

שער מאמרי רשב"י - זוהר הרקיע

שער מאמרי רשב"י מהשמונה שערים הידועים שבעריכת הרש"ו ז"ל - זוהר הרקיע מיסודן של כתבי מהדורא קמא של הרח"ו ובו גם כמה דרושים מתלמידי האריז"ל.

פירוש הרח"ו [לרבינו חיים ויטל ז"ל]

כאמור נכלל בספר אור החמה ד' פירושים. את דברי מהרח"ו הדפסנו במדור לעצמו תחת שם: **פירוש הרח"ו**.

פירוש הרמ"ז [לרבינו משה זכותא ז"ל]

במהדורה זו הוא מתוך ההעתקה שבספר מקדש מלך [שהעתיק בכל פרשה כל פירוש הרמ"ז]. במקום הצריך ומוכרח, הוגהה עפ"י "**פירוש הרמ"ז לזוהר הקדוש**" שהוציא לאור הרב יצחק נחום, ברשותו האדיבה.

מקדש מלך [רבינו שלום בוזאגולו ז"ל]

אור חדש נגלה במהדורתנו בהדפסת המקדש מלך לראשונה באופן מאיר עינים בקיטוע ופיסוק מדוקדק. הנ"ב...עכ"ל [שהם הגהות של מהרח"ן], הדפסנו באותיות רט"י.

שעת רצון [לרבינו שלמה כהן ז"ל בעל יפה שעה]

נערך מחדש בשימת לב על דקדוק הקיטוע והפיסוק.

עטרת צבי [להרה"ק מהרצ"ה מזידיטשוב זי"ע]

נדפס במהדורתנו מתוך מהדורת אור צבי המוגהת מעצם כתי"ק. תודה רבה להרה"ג ר' פנחס אייכנשטיין שליט"א שהעמידה לרשותנו בחפץ לב.

זוהר חי [להרה"ק מהרי"א מקאמארנא זי"ע]

בהדפסת הזוהר חי הוכנסו שיפורים רבים והערות ביאור כאשר עיני הלומד יחזו מישרים. ובפרט בהדפסת לשון האריז"ל (המשולב באמצע דבריו הקדושים) בגופן שונה, למוסיף בהירות בהבנת הדברים.

לקט מפרשים

במדור זה נכלל פירוש 'יהל אור' להגר"א ז"ל, ו'גליון אור החמה' [מתוך ספר אור החמה (ראה לעיל בקיצור פירוש הרמ"ק)].

התודה והברכה

לאותם שמהם שאבנו והגענו לבירור נוסחת הזוהר בחסדי שמים להרה"ג ר' אליעזר חשין שליט"א - שהעמידנו בקרן אורה היאך לקבוע דרכינו, ועל עזרתו בבירור נוסח הזוהר מכתבי היד (כגון קא: שנו"ס ב ועוד) ספר 'רעיא מהימנא השלם'.

קונטרס 'לשון של זהורית' - מכון מפיקים נגה.

להרה"ג ר' פנחס אייכנשטיין שליט"א - על שהעמיד לרשותנו נוסח פירוש העטרת צבי מתוך הוצאתו המוגהת מעצם כתי"ק, עם המראי מקומות וצינונים שציין בדברי רבינו.

להרה"ג ר' אברהם דוד שטיין שליט"א שהיה לנו לעינים לכל אורך הדרך, ולהרה"ג
ר' ישראל פוגל שליט"א על עזרתו לנו בכל עת.

להרב רבי יצחק נחום שליט"א - מו"ל פירוש הרמ"ז לזוהר הקדוש על שנתן לנו
רשות להגיה - ולהשתמש בהמ"מ שבהוצאתו.

התודה והברכה

לכל חברי המכון שעסקו בלי ליאות, לילות כימים ממש, שיצא הזוהר כלול
בהדרו לקראת המועדים הבעל"ט, ה"ה: הרב מ. פ. שליט"א - עמוד התווך של
מכוננו, הרב יחזקאל מאטצען שליט"א - שערך בכשרונותיו הנפלאים המ"מ
וציונים - "מדור מסורת הזוהר". הרב ליפא זילבערשטיין שליט"א שטרח לברר
נוסח הזוהר מכל הדפוסים הישנים - "מדור שינויי נוסחאות". הרב חיים אריה
ווייס שליט"א - עורך ספר הקדוש אור החמה, שממנו נדפס במהדורתנו - קיצור
פירוש הרמ"ק, פירוש הרח"ו, גליון אור החמה. הרב ישראל אברהם טאהלער
שליט"א - עורך ספר הקדוש זוהר חי.

וכן נביע תודתנו להר"ר קלונימוס אליעזר דאנא הי"ו העומד בראש מכון הוצאת
ספרים מקדמת דנא, שרק ע"י התמסרותו הנפלאה יום ולילה לא ישבות, יוצאת
קונטרס זה לאור לקראת חג הסוכות.

ובהאי שעתא גם נביע תודה לכל העומדים לעזרתנו, ועל כולם, האברך כמשמעו
וכמדרשו הרב שמעון ווייס שליט"א העומד לימינו בכל עת ועונה.

יתברכו כולם מן השמים - בזכות התנא האלהי רבן שמעון בן יוחאי וכל קדושי
עמו - בכתובה וחתומה טובה, ושנה טובה ומבורכת בכל טוב.

ויה"ר שבספרא דא יפקון מן גלותא ברחמי במהרה בימינו

מכון זהר ווילנא החדש - מכון מאילנא דחיי

ספר הזהר הקדוש

צורת הדף

עם המפרשים שנדפסו על הדף בדפוס ווילנא
בנוסחא ברורה ובמבואר מעבר לדף

מכון זוהר ווילנא החדש

לקראת ירח האיתנים
שנת הזהר בצורת הדף (תשפ"ז) לפ"ק

שנויי נוסחאות

[6] ס"א (נוסף בקושטא): וכד אודמן האי יומא, וישראל אודמנו בהאי יומא בכמה פולחנין בכמה צלותין בכמה ענייין, כלו בוכותא, כדן אמא עלאה דכל חירו בידהא אודמנת לקבלה לאסתכלא בהו בישראל, וחמאת בני מלכא בנהא [נ"א ברה (בליורנו תר"ח): ברהא]] דאתפקדון בידהא דמטרוניתא כלו זכאין כלו בלא חמאין בלא חובין, כדן אומינת להו חירו מאתר דכל חירו בידהא דמטרוניתא, כדן מטרוניתא עאלת לגבי מלכא כו'.
[7] ס"א: ההוא יומא דעלה, בגין דדרגא חמישאה ביה יתיב מלכא בכרסייה.

דרך אמת

וישמע הכנעני מלך ערד כו'. זה שייך בפרשת חקת:

נצוצי אורות

האי עשור מכנסת ישראל אינון. לא אמר איהו אלא אינון, פירוש כוללות כל הי': חמישאה ביה יתיב מלכא בתרעא. ששם סיום יסוד אימא, פתח האהל, אי נמי, סוד נקב היוצא אל רח"ל. הרמ"ז:

תורה אור

(א) משךד אב יבית אס בן מביש (מחפיר: [משלי יט, כו])

(ב) כה אמר יי אי זה ספר פירות אמכם אשר שלחתיה או מי מנשי אשר מוכרתי אתכם לו הן בעונותיכם נמפרתם ובפשעכם שלחת אמכם: [שעיה ג, א]

(ג) כי ביום הזה יכפר עליכם לטהר אתכם מכל פטאתיכם לפני יי

(ד) וזרקתי עליכם מים טהורים וטהרתם מכל טמאותיכם ומכל גלוליכם ואתם אטהר אתכם: [ויקרא לו, בת] (ח) ובחמשה עשר יום לחמש השביעי מקרא קדש יהיה לכם כל מלאכת עבדה לא תעשו ותגתם חג ליי שבעת ימים: (במדבר כט, יב, ובקרא כג לד בל' ו') (י) דברו אל כל עדת ישראל לאמר בעשר לחמש יהיה ויקחו להם איש שה לבית אבת שה לבית: (שמות יב ג) (ז) צאינה וראינה בנות ציון במקדש שלמה בעמרה שעמרה לו אמו ביום חתנתו וביום שמחת לבו: [שח"ש ג, יא:] (ח) וישמע הכנעני מלך ערד הנגב כי פא ישראל דרך האתרים וילךם בישראל וישב ממנו שבי: (במדבר כא, א) (ט) ויאמר יי אל משה הנני ממטיר לכם לחם מן השמים ויצא הקם ולקטו דבר יום ביומו למען אנסנו תילך בתוךתי אם לא: [שמות טו ד]

רבי אלעזר שאל לרבי שמעון אבוי, אמר ליה האי יומא אמאי הוא בהאי אתר תלי ולא בדרגא אחרא, דיאות הוא למהוי בדרגא דמלכא שארי יתיר מכלא. אמר ליה רבי שמעון, אלעזר ברי, הכי הוא ודאי ויאות שאלת, תא חוי, מלכא קדישא שביק היכליה וביתיה בידא דמטרוניתא, ושבק לבנוי עמה, בגין לדברא לון ולאקאה לון ולמשרי בגווייהו, דאי זכאן מטרוניתא עאלת בחדוותא ביקרא לגבי מלכא, ואי לא זכאן, היא ואינון אתהדרו בגלותא, והא אוקימנא⁽⁶⁾, כמה דכתיב ^(א)משךד אב יבית אס, וכתיב ^(ב)ובפשעכם שלחת אמכם. ועל דא, אית יומא חד בשתא לאשגחא בהו ולעיינא בהו, וכד אודמן האי יומא, אמא עלאה דכל חירו בידהא אודמן לקבלה לאסתכלא בהו בישראל, וישראל אודמו בהאי יומא בכמה פולחנין בכמה צלותין בכמה ענייין, כלו בוכותא, כדן אודמן להו חירו מאתר דכל חירו בידהא דמטרוניתא, בני מלכא בנהא דאתפקדון בידהא כלו זכאין כלו בלא חמאין בלא חובין, כדן אודווגת ⁽⁶⁾לגבי מלכא בנהירו בחדוהו בשלימו ברעותא, דהא רביאית בגין למלכא עלאה כדקא יאות, וכד האי יומא לא אשתכחו כדקא יאות ווי לון ווי לשלוחיהון ווי דהא מטרוניתא אתרחקת מן מלכא ואמא עלאה אסתלקת ולא נפיק מנה חירו לעלמין. זכאין אינון ישראל דקודשא בריך הוא אוליף לון אורחוי בגין לאשתובא מן דינא וישתכחון זכאין קמיה, דהא הוא דכתיב ^(ג)כי ביום הזה יכפר עליכם לטהר אתכם, וכתיב ^(ד)וזרקתי עליכם מים טהורים וטהרתם מכל טמאותיכם וגו':

(ה) ובחמשה עשר יום לחדש השביעי וגו'. רבי יוסי שאל לרבי אבא, אמר ליה הני חמשה עשר יום מאי קא מיירי, אמר ליה ודאי רוא יקרא הוא, תא חוי בין לעילא בין לתתא כל חד וחד בארחה נטלא ובארחה יתבא ובארחה אתער ועביד מאי דעביד, האי עשור מכנסת ישראל אינון, ויומא עשיראה בעשיראה קיימא, ועל דא ⁽¹⁾בעשור לחדש הזה ויקחו להם איש שה לבית וגו', והאי יומא הוא דילה, וחמשה יומין אחרנין דמלכא הוא, ההוא יומא דאתי עלה, דהא חמישאה ביה יתיב מלכא בתרעא⁽²⁾. ובכל אתר בעשור דמטרוניתא הוא, חמשה עלייהו דמלכא הוא, ההוא יומא דאתי עלה, בגין כך חמשה יומין מירחא לאורייתא. ואי תימא שביעאה, בזמנא דתרין אבהן משתכחי ביה, דהא מלכא בהו, וכדין מתעטר בכלא, וחד מלה שביעאה וחמישאה. תא חוי חמישאה דיליה הוא ודאי כמה דאתמר, וכדין נהיר אבא לאמא ואתנהירו מנה חמשין תרעין לאנהרא לחמישאה. ואי תימא שביעאה, בגין דמלכא בשלימו דאבהן ועמרה ירית משביעאה כמה דכתיב ⁽³⁾צאינה וראינה בנות ציון, ועל דא בשביעאה הוא יומא דמעטרא מלכא בעטרוי וכדין ירית מלכא לאבא ואמא דמזדווגין כחדא, ועל דא כלא בחד תלייא:

ובחמשה עשר יום. רבי יהודה פתח (ה) וישמע הכנעני מלך ערד, תנינן⁽³⁾ ג' מתנן עלאין אודמנו להו לישראל ע"י תלתא אחין משה אהרן ומרים, מן בוכות משה, ענני כבוד בוכות אהרן, באר בוכות מרים, וכלהו אחידן לעילא, מן בוכות משה דכתיב ⁽⁴⁾הנני ממטיר לכם לחם מן השמים,

מן

(ח) ובחמשה עשר יום לחמש השביעי מקרא קדש יהיה לכם כל מלאכת עבדה לא תעשו ותגתם חג ליי שבעת ימים: (במדבר כט, יב, ובקרא כג לד בל' ו') (י) דברו אל כל עדת ישראל לאמר בעשר לחמש יהיה ויקחו להם איש שה לבית אבת שה לבית: (שמות יב ג) (ז) צאינה וראינה בנות ציון במקדש שלמה בעמרה שעמרה לו אמו ביום חתנתו וביום שמחת לבו: [שח"ש ג, יא:] (ח) וישמע הכנעני מלך ערד הנגב כי פא ישראל דרך האתרים וילךם בישראל וישב ממנו שבי: (במדבר כא, א) (ט) ויאמר יי אל משה הנני ממטיר לכם לחם מן השמים ויצא הקם ולקטו דבר יום ביומו למען אנסנו תילך בתוךתי אם לא: [שמות טו ד]

זוהר

מן השמים [דייקא^א] דא משה. ענני כבוד בזכות אהרן, דכתיב^א אשר עין בעין נראה^ב אתה יהוה וגו', וכתיב^ב וכסה ענן הקמרת, מה להלן שבעה אף כאן נמי שבעה, דהא בקמרת שבעה עננין מתקשרין כחדא, ואהרן^ג רישא לכל שבעה עננין הוא, והוא קשיר לשית אחרנין ביה בכל יומא. באר בזכות מרים, דהא היא ודאי באר אתקרי, ובספרא דאגדתא^ד ותתצב אחותו מרחוק לדעה וגו', דא הוא באר מים חיים. וכלא קשורא חד. מתה מרים אסתלק באר, דכתיב^ה ולא היה מים לעדה, ובההיא שעתא בעאת באר אחרא לאסתלקא דהוה שכיח עמהון דישאל, כד חמאת שתא עננין דהוו קשירין עלה אתקשרת היא בהו, מית אהרן אסתלקו אינון עננין ואסתלק עננא דבירא עמהון, אתא משה אהרן להו, דהא הוא דכתיב^ו עלית למרום שבית שבי לקחת מתנות באדם, לקחת מתנות ודאי, אינון מתנות דהוו בקדמייתא, באר ועננין, באר דא באר דיצחק, עננים אלין עננים דאהרן.

אמר רבי יצחק, מפני מה זכה אהרן לדא, בגין דאיהו קשיר בעננים^ז, והוא אקשיר כל יומא ויומא לכלהו כחדא דמתברכאן כלהו על ידי.

תא חזי, על כל חסד דעבד קודשא בריך הוא בישראל, קשיר עמהון ו' ענני יקירן, וקשיר להו בכנסת ישראל, דהא עננא דילה אתקשר בשיתא אחרנין, ובכלהו שבעה אולו ישראל במדברא, מאי מעמא, בגין דכלהו קשרא דמהימנותא נינהו, ועל דא^ח בסכות תשבו שבעת ימים, מאי קא מיירי, בגין דכתיב^ט בצלו חמדתי וישבתי ופריו מתוק לחכי, ובעי בר נש לאחזאה גרמיה דיתבי תחות צלא דמהימנותא, תא חזי, כל אינון שנין דקאים אהרן הוו ישראל בצלא דמהימנותא תחות אלין עננין, בתר דמית אהרן אסתלק עננא חד דהוה ימינא דכלא, וכד האי אסתלק אסתלקו כל שאר עמיה^י, ואתחזיאו כלהו בגרעותא, והא אוקמוה^י דכתיב^י ויראו כל העדה כי גוע אהרן, אל תקרי ויראו אלא וייראו, מיד^י וישמע הכנעני מלך ערד יושב הנגב כי בא ישראל דרך האתרים, שמע דאסתלקו אינון עננים ומית תיירא רברבא דכל אינון עננים אתקשרו ביה.

אמר רבי יצחק, הכנעני מלך ערד יושב הנגב ודאי, וכד אתו אינון מאללין דשדר משה אמרו^י עמלק יושב בארץ הנגב בגין לתברא לבייהו, דהא בעמלק אתבר חיליהון בקדמייתא.

אמר רבי אבא, וישמע הכנעני מאי קא מיירי הכא בתר דאסתלקו אינון עננים, אלא כנען כתיב ביה^{יא} ויאמר ארור כנען עבד עבדים יהיה לאחיו, הכא אוליפנא מאן דאפיק גרמיה מצלא דמהימנותא אתחזי למהו עבד לעבדי עבדין, דהא הוא דכתיב^{יב} וילחם בישראל וישב ממנו שבי, הוא נטל עבדין מישראל לגרמיה, ועל דא כתיב^{יג} כל האזרח בישראל ישבו בסכות, כל מאן דאיהו משרשא וגועא קדישא דישאל ישבו בסכות תחות צלא דמהימנותא, ומאן דליתיה מגועא ושרשא קדישא דישאל לא יתיב בהו, ויפוק גרמיה מתחות צלא דמהימנותא.

כתיב^{יד} כנען בידו מאוזי מרמה, דא אליעזר עבד אברהם, ותא חזי כתיב^{טו} ארור כנען, ובגין דזכה כנען דא לשמשא לאברהם כיון דשמש לאברהם יתיב תחות צלא דמהימנותא, זכה למיפק מההוא למיאי דאתלמיאי, ולא עוד אלא דכתיב ביה ברכה, דכתיב^{טז} ויאמר בא ברוך יהוה, מאי קא מיירי, דכל מאן דייתיב תחות צלא דמהימנותא אחסין חורו ליה ולבנוי לעלמין ואתברך ברכתא עלאה, ומאן דאפיק גרמיה מצלא דמהימנותא אחסין גלותא ליה ולבנוי דכתיב^{יז} וילחם בישראל וישב ממנו שבי.

בסכת

מסורת זוהר

(6) ראש השנה ג. וילך רפג:

שנויי נוסחאות

[6] הוסגר בדפוס קושטא.
[7] בוילנא נוסף כאן בסוגריים: אהרן, והוא גליון מדפוס קושטא, לבאר הילפותא דקרא- כי נראה^ה אותיות אהרן, עי' מקדש מלך.
[8] ס"א (כ"ה בכהד"פ עד קושטא): ועוד [דאהרן, כ"ה בדפוסים הנ"ל].
[9] ס"א (נוסף בקושטא): רישא לעננים.
[10] ס"א (נוסף בקושטא): כל שאר עננין.

נצוצי אורות

יושב הנגב ודאי. נ"ל, דליכך שמע יושב הנגב שהוא דרום - ימין, הואיל ואסתלק ענן הימיני כדקאמר לעיל. (אספקלריא המאירה): נפ"ע עבדין מישראל. ר"ל שלקח עבדים של ישראל ולא ישראל עצמו, זהו שדרשו רז"ל (ילקוט'ש רמז תשסד בשם מדרש, הובא ברש"י במדבר שם) שפחה אחת. (אספקלריא המאירה). אה"י. ואפשר רמז, ממנו' שב"י גימטריא שפח"ה לב"ד הי"ה בדקדוק. מאי":

תורה אור

(א) ואמר אל יושב הארץ הזאת שמעו פי אתה ו' בקרב העם הזה אשר עין בעין נראה אתה ו' וענני עמד עליהם ובעמד ענן אתה חלף לפניהם ויזכרו ובעמוד אש לילה: [במדבר יד, יד]

(ב) ונתן את הקמרת על האש לפני ו' וכסה ענן הקמרת את הכפרת אשר על העדות ולא ימות: [ויקרא מו, יג]

(ג) ותתצב אחותו מרחק לדעה מה יעשה לו: [שמות ב, ד] (ד) ולא היה מים לעדה ויקהל על משה ועל אהרן: [במדבר ב, ב] (ה) עלית למרום שבית שבי לקחת מתנות באדם ואף

סוחרים לשכן ית אליהם: [תהלים סח, יט] (1) בסכת תשבו שבעת ימים כל האזרח בישראל וישבו בסכת: [ויקרא כג, כב] (2) בתפוחי בעצי היער בן דודי בין הבנים בצלו חמדתי וישבתי ופריו מתוק לחכי: [שיר השירים ב, ג] (3) ויראו כל העדה כי גוע אהרן ויכבו את אהרן שלשים יום כל בית ישראל: [במדבר כ, כט] (4) וישמע הכנעני מלך ערד יושב הנגב כי בא ישראל דרך האתרים וילחם בישראל וישב ממנו שבי: [במדבר כא, א] (5) עמלק יושב בארץ הנגב ותחתיו ותבוסו ותאמרו יושב בחר והכנעני יושב על תם ועל יד תהדין: [במדבר יג, כט] (6) ויאמר ארור כנען עבד עבדים יהיה לאחיו: [בראשית מ, כח] (7) וישמע הכנעני מלך ערד יושב הנגב כי בא ישראל דרך האתרים וילחם בישראל וישב ממנו שבי: [במדבר כא, א] (8) כנען בידו מאוזי מרמה לעשק אהב: [הושע יב, ח] (9) ויאמר ארור כנען עבד עבדים יהיה לאחיו: [בראשית מ, כח] (10) ויאמר בוא ברוך ו' לקוח תעמוד בחוץ ואנכי פניתי הפית וקיום למלכים: [בראשית כד, א]

רעיא מהימנא

זוהר

שנויי נוסחאות

- [6] נוסף בויתאמיר במוטגור.
 [7] ס"א: וכלהו אשתכללו בך.
 [8] ס"א: (נוסף בקושטא): נסדר.
 [9] ס"א: אפחי ידיו.

הנהגות מחרח"ו

בסכת תשבו חסר דאדא דכחלו וכו'. פירוש, למדנו בחסרון ה' כי הסוכה העיקרית הוא הראשון - כי הששה נטפלים לו כי הוא כולל כולם, והרי כמו שאמר 'בסוכה אחת תשב, ואני מעלה עליך כאלו ישבת בכל הד' סכות, כי הראשון הוא העיקרי, ולכן 'בסוכת' לשון רבים חסר ו', כאלו כתיב 'בסוכה אחת' לשון יחיד: שכינתא פראש גרפהא וכו'. או אימא עילאה, או נוקבא דזעיר - בחינת מקיף שלה: שבעת ימים כתיב. שהם ה' ספירות עצמן.

תורה אור

(א) בסכת תשבו שבועת ימים כל האזרח בישראל ישבו בסכת:

[ויקרא כג, טז]

(ב) וגענו יי עליהם יומם געגעס מן המפתח: [במדבר י' ד, ומלת כי הוא מלח"ב שנות מ לח]

(ג) ואמר אל יושב הארץ הזאת שמעו פי אתה יי בקרב העם הזה אשר עין בעין נראה אתה יי וגעגד עמוד עליהם ובעמוד עין אתה חלף לפניהם יומם ובעמוד אש לילה: [במדבר יד, יד]

(ד) יומם יצוה יי חסדו וכלילה שירה שירו עמי תפלה לאל תני:

[תהלים כג, ט]

(ה) ואמר אל יושב הארץ הזאת שמעו פי אתה יי בקרב העם הזה אשר עין בעין נראה אתה יי וגעגד עמוד עליהם ובעמוד עין אתה חלף לפניהם יומם ובעמוד אש לילה: [במדבר יד, יד]

(ו) חלף וקראת באוני ורשעם לאמר כה אמר יי וזכרתי לך חסד געגדך אהבת כלולתך לבתך אחרי בפרך בארץ לא ורעה: [ירמיה ב, כ]

(ז) בסכת תשבו שבועת ימים כל האזרח בישראל ישבו בסכת: [ויקרא כג, טז]
 (ח) בני ובין בני ישראל אות הוא לעלם פי ששת ימים עשה יי את השמים ואת הארץ וביים השביעי שבת וגעגס: [שמות לא, יז]
 (ט) כי חלק יי עמו עקב ככל נחלתו: [דברים לב, טז]
 (י) ברצות יי דרכי אש גם אויביו ישלם אתו: [משל טו, יז]
 (יא) ומי עקבך בישראל גוי אחד בארץ אשר הלכו אלהים לפדות לו לעם ולשום לו שם ולעשות לבם תדולה ונראות לארצך מפני עמך אשר פדית לך ממצרים גוים ואלהיו: [ש"ב ז, כג]

(1) בסכת תשבו שבועת ימים וגו'. פקודא דא ומה, לישב בסכה. והא אוקימנא, בגין לאתחזאה דישאל יתבי ברזא דמהימנותא בלא דחילו כלל, דהא מקמנא אתפרש מנייהו. וכל מאן דאיהו ברזא דמהימנותא יתיב בסכה, כמה דאוקימנא דכתיב (2) כל האזרח בישראל ישבו בסכות, מאן דאיהו ברזא דמהימנותא ומורעא ושרשא דישאל ישבו בסכות, ורזא דא אתמר בכמה דוכתי:

פקודא כתר דא ומה, לקרבא קרבנא בכל יומא. וקרבנא דא למחוי חולקא בבלא בחרותא דבניו, בגין דכלהו אחידן באילנא, ענפין דלתתא דלנבי שרשא דאילנא בלא אתברכאן בגין אילנא, אף על גב דלית בהו תועלתא בלא אתברכאן, וחרותא דישאל באבדון דלעילא ידבי חולקא דברכאן לכל אינון שאר עמין דאית לון אחידו ואתאחדו בהו בישראל, וכל אלין קרבנין למיהב מוונא לאינון ממנן דשאר עמין, דהא מגו רחימו דקא רחים קודשא בריך הוא לבניו בעי דכלא יהון רחימין דלהון, ורזא דא (3) ברצות יהוה דרכי אש גם אויביו ישלם אתו, אפילו כל אינון מקטרגי עלאי כללו אחרון רחימין לישראל, וכד חיילין דלעילא אחרון רחימין לישראל כל אינון דלתתא על אחת כמה וכמה. ואי תימא להון הוו מקרבי קרבנא, לאו הכי, אלא בלא לקודשא בריך הוא סליק ומתקרב, ואיהו פריש מוונא לכלהו אכלוסין דסמרון אחרנין, דיתחנן ביהוה דורנא דבניו ויתחדרון רחימין דלהון, דינעון עילא ותתא דהא לית עמא כעמא דישאל דאינון חולקיה ועדביה דקודשא בריך הוא, ואסתלק יקרא דקודשא בריך הוא עילא ותתא כדקא יאות, וכל אכלוסין עלאין פתחי ואמרי (4) ומי כעמך בישראל גוי אחד בארץ.

ע"כ:

(2) בסכת תשבו חסר, ודא עננא חד דכלהו קשירין ביה, דכתיב כי (2) ענן יהוה עליהם יומם, וכתיב (3) ובעמוד ענן אתה הולך לפניהם יומם, דא הוא עננא דאהרן דאקרי יומם, דכתיב (4) יומם יצוה יהוה חסדו, עננא חד נטיל עמיה חמש אחרנין ואינון שית, ועננא אחרא, דכתיב (5) ובעמוד אש לילה, דא נהרא ליה לישראל מנהירו דאינון שית:

רבי אלעזר פתח (ואמר (6)), כה אמר יהוה זכרתי לך חסד געגדך וגו', האי קרא על כנסת ישראל אתמר בשעתא דהות אולא במדברא עמהון דישאל, (7) זכרתי לך חסד, דא עננא דאהרן דנטלא בחמש אחרנין, דאתקשרו עלך ונהירו עלך, (8) אהבת כלולותיך דאשתכללו לך (9) ואעמרו לך ואתקינו לך ככלה דתעדי תכשיטהא, וכל כך למה, בגין (10) לבתך אחרי במדבר בארץ לא זרעה.

תא חוי, בשעתא דבר נש יתיב במדורא דא צלא דמהימנותא, שכינתא פרסא גרפהא עליה מלעילא, ואברהם וחמשה צדיקיא אחרנין שויין מדוריהון עמיה. אמר רבי אבא אברהם וחמשה צדיקיא ודוד מלכא שוין מדוריהון עמיה. דהא הוא דכתיב (11) בסכות תשבו שבועת ימים, שבועת ימים כתיב ולא בשבעת ימים, כנוונא דא כתיב (12) כי ששת ימים עשה יהוה את השמים וגו', ובעי בר נש למחדי בכל יומא ויומא באנפין נהירין באושפיון אלין דשריין עמיה.

ואמר רבי אבא, כתיב (13) בסכת תשבו שבועת ימים ולבתך ישבו בסכות, בקדמיתא תשבו ולבתך ישבו, אלא קדמאה לאושפיו תניינא לבני עלמא. קדמאה לאושפיו, כי הא דרב המנונא סבא, כד הוה עייל לסוכה הוה חדי וקאים על פתחא דסוכה מלגאו ואמר נומן לאושפיון, מסדר (14) פתורא וקאים על רגלוהי ומברך, ואומר בסכת תשבו שבועת ימים, תיבו אושפיון עלאין תיבו, תיבו אושפיון מהימנותא תיבו, ארים ידוי (15) וחדוי ואמר זכאה חולקנא זכאה חולקון דישאל, דכתיב (16) כי חלק יהוה עמו וגו', והוה יתיב. תניינא לבני עלמא, דמאן

דאית

קד.

זוהר

דאז איז ליה חולקא בעמא ובארעא קדישא יתיב
בצלא דמהימנותא לקבלא אושפיזין למחדרי
בהאי עולמא ובעלמא דאתי.

ובעי' למחרי למסכני, מאי מטמא, בנין
רחוקא דאינון אושפיזין דומין דמסכני
הוא, וההוא דיתיב בצלא דא דמהימנותא
דומין אושפיזין אלן עלאין אושפיזי מהימנותא
ולא יהיב לון חולקהון, כלהו קיימי מניה,
ואמרי^(א) אל תלחם את לחם רע עין וגו',

אשתכח דההוא פתורא דתקין דיליה הוא ולא
על פניכם וגו', פרש חגיכם ולא חגי. ווי ליה ל
קיימי ב

רעיא מהימנא

פקודת דא [מזן] ליטול לולב בההוא יומא
באינן זינן דיליה, והאי רוא אוקימנא
ואוקמה חברייא, כמה דקודשא בריך הוא
נשיל לון לישראל בהני יומין וחדי בהון, אוקף
הכי ישראל נשלי ליה לקודשא בריך הוא
לחולקתון וחדאן ביה, ודא הוא רוא דלולב
ומינן דביה דאיהו רוא דיוקנא דארס, והא
אתמר. ע"כ:

שניי נוסחאות

א) הוסגר בקושטא. ב) ס"א (נוסף בקושטא): בדיוקניה.

הגהות מהרח"ו

קארי ליה בשמיה. אד"ם
גימטריא מ"ה, וכתוב מה שמו
(משלי ל ד).

דרך אמת

[פקודא דא ליטויל לויב]. פ' ולקחתם לכם - בתקונים דף כ"ה וקל"ג א':

נצוצי אורות

יִבְכּוּ. אוֹתוֹת יַעֲקֹב: כֹּל הַנִּקְרָא
כְּשֵׁמִי דָא אָדָם. נִרְאָה שְׁמֵלַת כֹּל
צוֹרֶקֶת בָּאֵדָם, מִפְּנֵי שִׁישׁ בּוֹ
כּוֹלָלוֹת לֹא הָעוֹלָמוֹת, שֶׁבֶכַל
אֶחָד מֵהֶם יֵשׁ ה' פְּרוֹצִפִּים וְרוחַ
אִירוֹת יִחִידָה חַיָּה נִשְׁמָה רוּחַ
נֶפֶשׁ, וְהֵינּוּ 'כֹּל' - בְּכִלּוֹת י',
וְיִדְוֶעַ שְׂבַחֲנוּת יִחִידָה חַיָּה הֵן
מִיּוֹחֲדוֹת, בֵּין שְׂאִינָן מִתְּלַבְּשׁוֹת
כְּכִלִּי, וּבֵין שְׂרַמּוּחוֹת בָּאוֹת
בָּחֵל - שְׁהוּא י' וְקוֹצָה, מִשָּׂאֵךְ
בְּבַחֲנוּת נִרְ"שׁ שְׁחָן מִתְּלַבְּשׁוֹת
בִּגְ' כְּלִים פִּתְחָן [פְּנִימִי תִיכּוֹן
חִיצוֹנִין], וְרַמּוּחוֹת בִּגְ' אוֹתוֹת -
הוּרָה, וְהוּא סוּד מֵלֵת כֹּל, כִּי
בְּסוּד חִידָה חַיָּה, וּלְ' כִּנְגֵד
נִשְׁמָה רוּחַ נֶפֶשׁ, וְגַם הָאֵדָם
גִּימְטְרִיא כֹל, וְאֵם תְּרַבָּה ג'
אוֹתוֹת הוּרָה בָּאוֹת י' וְתֵאמֹר
י' עַמָּמִים הוּרָה, יַעֲלָה צִלָּם,
וְזֶה אוֹמְרוֹ קֶאֱרִי לֵיָּה בְּשִׁמְיָה, כִּי
נוֹדַע שִׁישׁ בְּחִינַת צֶלֶם סוּד
הוּרָה וְהוּא סוּד הַמוֹחִין
הַפְּנִימִים. עוֹד יֵשׁ לוֹמֵר, שִׁידוּעַ
שֵׁשׁ הוּרָה אֱלֹהִים נִקְרָא שֵׁם
מֵלֵא כִמְ"שׁ רו"ל (אֲדָר"ק קֶלֶח:
וְעוֹד), וְאֲדָם גִּימְטְרִיא מ"ה,
וְגַם הָיָא גִּימְטְרִיא אֱלֹהִים,
וְזֶהוּ כֹל הַנִּקְרָא בְּשֵׁמִי - בְּכֹל
שְׁמִי, שֵׁם מֵלֵא. הִרְמָ"י: אַחֲ".
וְאִפְשָׁר זֶה רִמְזָה, כִּי זֶה כֹּל
הָאֵדָם (קֶהֱלֵת יֵב יֵג). וְאִפְשָׁר
כִּי זֶה הָיָא גִּימְטְרִיא מ"ב, וְאִשֵּׁשׁ
וְכ"י: מִרְמָ"י:

ואמר רבי אבא, אברהם כל יומיו הוה קאים בפרשת אורחין לזמנא אושפיזין ולתקנא לון פתורי, השתא דזומנין ליה ולכלהו צדיקייא ולדוד מלכא ולא יהבין לון חולקתון, אברהם קאים מפתורא וקרי^(א) סורו נא מעל אהלי האנשים הרשעים האלה, וכלהו סלקין אבתריה, יצחק אמר^(ב) ובמין רשעים תחסר, יעקב אמר^(ג) פתך אכלת תקיאנה, ושאר כל צדיקייא אמרי^(ד) כי כל שלחנות מלאו קיא צואה בלי מקום. דוד מלכא אמר (חסר כאן) ואשלים דינוי דכתיב^(ה) ויהי כעשרת הימים ויגוף יהו"ה את נבל וימת, מאי קא מיירי, בגין דדוד שאל לנבל ואתעביד ליה אושפיזא ולא בעא, ודא זמין ליה ולא יהב ליה חולקא, ובאינון עשרה יומין דדוד מלכא דאין עלמא אתדן עליה ההוא בר נש דאשלים ליה כיש יתיר מנבל.

אמר רבי אלעזר, [בגין כך]^א אורייתא לא אמרז עליה דבר נש יתיר אלא כמה דיכיל, דכתיב
(ח) איש כמתנת ידו וגו'. ולא לימא איניש אכול ואשבע וארווי בקדמיתא ומה דישתאר
אתנ למסכני, אלא רישא דכלא דאושפיון הוא. ואי חדא לאושפיון ורוי לון, קודשא בריך הוא
חדא עמיה, ואברהם קרי עליה^ב אז תתענג על יהו"ה וגו', ויצחק קארי עליה^ג כל כלי יוצר
עליך לא יצלה. אמר רבי שמעון, האי דוד מלכא א"ל, בגין דכל זיינין דמלכא וקרבינ דמלכא
בידוי דדוד אתפקדו, אבל יצחק קאמר^ד גבור בארץ יהיה זרעו וגו',^ה הון ועושר בביתו וגו',
יעקב אמר^ו אז יבקע כשחר אורך וגו', שאר צדיקייא אמרי^ז ונחך יהו"ה תמיד והשביע וגו',
דוד מלכא אמר^ח כל כלי יוצר עליך לא יצלה, דהא הוא על כל זיני עלמא
אתפקד.

זכאה חולקיה דבר נש דוכי לכל האי, זכאה חולקיהון דעדיקייא בעלמא דין ובעלמא דאתי, עלייהו כתיב ^(ט)ועמד כלם צדיקים וגו'.

^(ט) ולקחתם לכם ביום הראשון וגו'. רבי שמעון פתח ^(י) כל הנקרא בשמי ולכבודי בראתיו יצרתיו אף עשיתיו, כל הנקרא בשמי דא אדם, דקודשא בריך הוא ברא ליה בשמיה ^(י) דכתיב ^(י) ויבא אלהים את האדם בצלמו, וקרא ליה בשמיה, בשעתא דאפיק קשוט ודינא בעלמא ואקרי אלהים דכתיב ^(י) אלהים לא תקלל, קרא ליה בשמיה דכתיב ויבא אלהים את האדם בצלמו, ושמיר. הא אוקימנא, דכתיב ^(י) נעשה אדם בצלמנו כדמותנו בשעתא דוונא אתמר, וכך הוא בוונא דתרווייהו בצלם ודמות, ואדם מדבר ונוקבא נפק, ויבא אלהים את האדם בצלמו, כספרא דשלמה מלכא אשכחנא דבשעתא דוונא

אשתבח

תורה אור

(א) אל תלחם את לחם רע עין ואל תתאו תלעמיתוי: (משל ג, י) (ב) הנני גער לכם את תדע וזריתי פרש על פנים פרש תחכים ונשא אתכם אלוי: (מלאכי ב, ג) (ג) וידבר אל העדה לאמור סורו נא מעל אהלי האנשים הרשעים האלה ואל תגעו בכל אשר לחם פן תספו בכל חטאתם: (במדבר יט, טו) (ד) צדיק אבל לשבע נפשו ובטן רשעים תתקרי: (משל ג, כח) (ה) פתח אכלת הקאנה ושחת דברך הגעמים: (משל ג, ח) (ו) כי כל שלמות מלאו קרא צאה בלי מקום: (שענה ח, ח) (ז) ויהי פגשלת הימים ויגף יי את נבל וימות: (ישא ב, לח) (ח) איש כמתנת דוד ככרפת יי אליהו אשר נתן קד: (ירמיה ג, יז) (ט) אז תתענג על יי ותפגשתי על במותי בנתי ארץ והאכלתיך נחלת עקב אבדי: (י) פן כלי ייצר עליך לא יצלוך וכל לשון תתקם אתה וצדקתך משפט תרשיעו זאת נחלת עבדי: (י) ולקחתם מאתי נאם: (ישעיה נה, יא) (יא) גבור ונאמן יתה רועו דוד ישרים יבכר: (תהלים קכב, ב) (יב) ואל תעשר דברך וצדקתך עמדת לעד: (תהלים קכב, ג) (יג) אז יבקע פשטר אורך וארבתך מיהרה תצמח ואלך לצדך צדקך כבוד יי: (ישעיה נח, ח) (יד) ונחף יי תמיד והושבע בצחצחות נפשך ועצמתך יחליץ והיה כנן רוח וכמוצא מים אשר לא יכבו מיםיו: (ישעיה נח, יא) (טו) ועפד כלם צדיקים לעולם יירשו ארץ נצר מטעו מטעו מעשה ידי לתפארה: (ישעיה ס, כא) (טז) ולקחתם לכם ביום הראשון פרי עץ הדר כפת תמרים וענף עץ עבת וערבי נחל ושמחתם לפני יי אליהם בשבעת ימים: (ויקרא ג, טז) (יז) כל הנקרא בשמי ולכבודי בראתו אף עשיתיו: (ישעיה ג, י) (יח) ויבארו אליהם את האדם בצלמו בצלם אלהים ברא אותו וקר ונקבה ברא אתם: (בראשית א, כו) (יט) אלהים לא תחלל ונשיא בעמלך אתה תאמר: (שמות כ, כ) (כ) ויאמר אליהם נעשה אדם בצלמנו כדמותנו וירדו ברגת הים ובעוף השמים ובהמה ובכל הארץ ובכל הרמש על הארץ: (בראשית א, כז)

[6] ס"א: ועד לא קיימא. [ג] [מלת 'דכתיב' שייך להגהת המדפיס, עי' בהערות במדור זוהר ומפרשים].

הגהות מהרח"ו

לא ליבעי ליה לאיניש לאתערבא צולמא דיליה וכו'. יש מפרשים שהכוונה שלא להסתפר מן הגוי.

דרך אמת

חד צולמא רשימא כפרצופיה דבר נש. עיין ברעיא מהימנא פרשת נשא סוד הדבר של שני צולמין, במאמר המדובר בסוד התשובה (קכב:).

נצוצי אורות

חד צולמא רשימא כפרצופיה דבר נש. כתבו גורי האר"י, דמי שיש לו זכות אבות רואה הצלם הזה, וכשרצה יעקב להזדווג עם בלהה ירדו ב' נשמות מנשה ואפרים כו'. ועיין לעיל דף מ"ג א' מא"י.

דהא יומא דא ממלא הוא ב' חודו. פירוש, ולכן נאמר 'ביום השמיני' בלא ו', שלא ליחדו עם ע' פרים, רק מובדל הוא לה'.

יומא דא ממלא הוא. וזהו לשון 'עצרת', שר"ל 'מלכות' (עי' ש"א ט יז, וכדלהלן רנו: ברע"מ). ורומז שה'מלך' העליון מתחבר להשפיע ב'מלכותו' העליונה, שבה מושרשים ישראל הנקראים 'ממלכת כהנים' (שמות יט ו) וכולם 'בני מלכים' (שבת קיא:).

והאי יומא יעקב הוא רישא לחדוותא. יו"ד עי"ן קו"ף ביי"ת, עם י"ב תיבות, או מלא בוי"ו, גימטריא עצרת. הרמ"ז: אח"י. ואפשר זה רמז מ"ש ז"ל (הובא ברש"י ויקרא כו מב) שיעקב לקח אות ו' מאליהו, ונכתב אליה ה' פעמים [חסר] - ויעקב מלא ה' פעמים, כי יעקב במילוי גימטריא עצרת; וה' מקומות, ה' רומז לשכינה. מא"י:

תורה אור

(א) ויברא אלהים את האדם בצלמו בצלם אלהים ברא אתו וְכָר וְנָקְבָה בְּרָא אֹתָם: (בראשית א, 10) (ב) אֵךְ בְּצֶלֶם יִתְחַלֵּף אִישׁ אֶךְ הַכֵּל יִחְמִיץ יִצְבֵּר וְלֹא יֵדַע מִי אֲסָפָם: [תהלים לג, 1] (ג) בַּיּוֹם הַשְּׁמִינִי עֲצַרְתָּ תְּהִיָּה לָכֶם כָּל מְלֹאכֶת עֲבֹדָה לֹא תַעֲשׂוּ: [במדבר כט, לה] (ד) בַּיּוֹם הַשְּׁמִינִי עֲצַרְתָּ תְּהִיָּה לָכֶם כָּל מְלֹאכֶת עֲבֹדָה לֹא תַעֲשׂוּ: [במדבר כט, לה] (ה) בַּיּוֹם הַשְּׁמִינִי עֲצַרְתָּ תְּהִיָּה לָכֶם כָּל מְלֹאכֶת עֲבֹדָה לֹא תַעֲשׂוּ: [במדבר כט, לה] (ו) אֲשֶׁרִיךְ יִשְׂרָאֵל מִי כְמוֹךָ עִם נוֹשֵׁעַ בֵּין מִגֵּן עֲנֻדָּה וְאֲשֶׁר הִרְבַּ גְּאוּתָּךְ וְנִחְשְׁוּ אִיבֹדְךָ לָךְ וְאַתָּה עַל כְּמוֹתֵינוּ תִּרְדֹּךְ: [דברים לג, כט] (ז) וַיֹּאמֶר לִי עֲבָדִי אֶתָּה יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר בָּךְ אֶתְפָּאֵר: [ישעיה כט, ג] (ח) שְׁמִן וְקִמְרַת יִשְׁמַח לָב וְתִתֵּן רַעְיוֹן מְעַצֵּת נֶפֶשׁ: [משלי כו, 10]

אשתכח לתתא שדר קודשא בריך הוא חד דיוקנא כפרצופא דבר נש רשימא חקיקא בצולמא, וקיימא על ההוא זווגא, ואלמלי אתיהיב רשו לעינא למחזי חמי בר נש על רישיה חד צולמא רשימא כפרצופא דבר נש. ובההוא צולמא אתברי בר נש, ועד דקיימא⁶ ההוא צולמא דשדר ליה מאריה על רישיה וישתכח תמן לא אתברי בר נש, הדא הוא דכתיב⁷ ויברא אלהים את האדם בצלמו. ההוא צלם אודמן לקבליה עד דנפיק לעלמא, כד נפק, בההוא צלם אתרבי, בההוא צלם אויל, הדא הוא דכתיב⁸ אך בצלם יתהלך איש, והאי צלם איהו מלעילא, בשעתא דאינון רוחין נפקין מאתרייהו כל רוחא ורוחא אתתקן קמי מלכא קדישא בתקוני יקר כפרצופא דקאים בהאי עלמא, ומההוא דיוקנא תקונא יקר נפיק האי צלם, ודא תליתאה לרוחא. ואקדימת בהאי עלמא בשעתא דזווגא אשתכח, ולית לך זווגא בעלמא דלא אשתכח צלם בגווייהו, אבל ישראל קדישין האי צלם קדישא ומאתר קדישא אשתכח בגווייהו, ולעכו"ם צלם מאינון וינין בישין מסמרא דמסאבותא אשתכח בגווייהו, ועל דא לא ליבעי ליה לאיניש לאתערבא צולמא דיליה בצולמא דעובדי כו"ם בגין דהאי קדישא והאי מסאבא:

תא חזי מה בין ישראל לעמין עובדי כו"ם וכו' עד דמלכא דומין אושפיזין, זה המאמר כתיב בפ' ויחי יעקב דף רכ ע"א שורה ראשונה (ושייך כאן). ואלו החלופים מצאתי בין הכתוב בהעתק לבין הכתוב שם: שורה כ"ג במקום עלמין מצאתי צולמים. שורה כ"ה במקום יעדי דיני נרעי. שורה כ"ו במקום ידיה מצאתי דינא. שורה ל"א מי יתן ערב ודא כד נהרא סיהרא וליליא אתתקן בנהורא. שורה ל"ה עובדין מצאתי בריין. ע"כ שורה ה' בית חילא. שורה ו' יצרתיו היינו וענף עין עבות, אף עשיתיו, שורה י"ד לחורו ועל דא קרינא ליה יום הראשון דא כמפרא דאגרתא ושפיר הוא. שורה כ"ה דאבא בגין כך כלא יאה ולא בסימא לפירין ולא עבדי פירין, שם הדין צ"ל תרין. שורה כ"ו לכירא ד"א. שורה כ"ט יעקב צ"ל בירא. שורה ל"א דא ברא צ"ל דא בלא דא. שורה ל"ג צ"ל אף על גב דבהאי נחל דינא לא אשתכח ביה. שורה ל"ה צ"ל דצדיק איבא ובנישו וברבא נפק מנייהו. שורה ל"ו צ"ל מנייהו לא איבא ולא טעמא. שם וכלא שפיר ועל דא אתרוג בשמאלא.

[וכבר הונח הכל על נכון (הערות המדפיסים האחרונים)]

ובסוף המאמר מצאתי כתוב:

דכתיב⁹ ביום השמיני עצרת תהיה לכם, דהא יומא דא ממלא הוא בלחודו, חדוותא דיליה בהו בישראל. מתל למלא דומין אושפיזין, אשתדלו בהו כל בני היכליה, לבתר אמר מלכא עד כאן אנא ואתון אשתדלנא כלהו באושפיזין, וקרבנות קרבנין על שאר עמין בכל יומא, מכאן והלאה אנא ואתון נחדי יומא חד, הדא הוא דכתיב¹⁰ ביום השמיני עצרת תהיה לכם, לכם לקרבא קרבנין עלייכו, אבל אושפיזי מהימנותא במלכא משתכחי תדירא, וביומא דחדוותא דמלכא כלהון מתכנפי עמיה ומשתכחין, ועל דא כתיב¹¹ עצרת תרגומו כנישו, והאי יומא יעקב הוא רישא לחדוותא, וכל אינון אושפיזי חדאן עמיה, ועל דא כתיב¹² אשריך ישראל מי כמוך, וכתיב¹³ ויאמר לי עבדי אתה ישראל אשר כך אתפאר:

ויקחו אליך שמן זית זך כתית למאור וגו'. אמר רבי אלעזר, הא אוקמות, אבל אמאי אסמך קודשא בריך הוא פרשה דא לפרשת מועדים, אלא כלהו בוצינין עלאין כלהו בוצינין לאדלקא משח רבות עלאה, והא אתמר, ועל ידיהו דישאל מתברכאן עלאין ותתאין ואדליקו בוצינין כמה דאוקמות דכתיב¹⁴ שמן וקמרת ישמח לב חדוותא

דעילאין

והאי יומא יעקב הוא רישא לחדוותא. יו"ד עי"ן קו"ף ביי"ת, עם י"ב תיבות, או מלא בוי"ו, גימטריא עצרת. הרמ"ז: אח"י. ואפשר זה רמז מ"ש ז"ל (הובא ברש"י ויקרא כו מב) שיעקב לקח אות ו' מאליהו, ונכתב אליה ה' פעמים [חסר] - ויעקב מלא ה' פעמים, כי יעקב במילוי גימטריא עצרת; וה' מקומות, ה' רומז לשכינה. מא"י:

ספר הזהר הקדוש

עם כל המפרשים

פירוש הרמ"ז

רבינו משה זכותא ז"ל

קיצור פירוש הרמ"ק

(מתוך ספר אור החמה)

רבינו משה קורדאירו ז"ל

מקדש מלך

רבינו שלום בוזאגולו ז"ל

שער מאמרי רשב"י

רבינו האריז"ל

עטרת צבי

הרה"ק מהרצ"ה מזידיטשוב זי"ע

זוהר הרקיע

רבינו האריז"ל ותלמידיו

זוהר חי

הרה"ק מהרי"א מקאמארנא זי"ע

פירוש מהרח"ו

(מתוך ספר אור החמה)

רבינו חיים וויטאל ז"ל

לקט מפרשים

יהל אור, גליון אור החמה.

שעת רצון

רבינו שלמה כהן ז"ל

לקראת ירח האיתנים
ת'הא ש'נת פ'ירושי ז'הר לפ"ק

(קכ) 'ובחמישה עשר יום' וגו' (ויקרא כג

(לד), רבי יוסי שאיל וגו', הני 'חמשה עשר יום' וגו', פירוש, בשלמא 'חמשה עשר יום' של פסח ניחא פורתא, דבהא יומא נפקו ישראל

סוכות [א]

(קכ) ובחמשה עשר יום לחדש השביעי וגו'. רבי יוסי

שאל לרבי אבא. אמר ליה הני חמשה עשר יום מאי

ממצרים וראוי לעשותו יום טוב בו ביום ולא בזולתו. וכן שבועות נמי לא קשה, שבו ביום ניתנה התורה והוקבע יום טוב, עם היות שיקשה למה הוציאם ביום זה ולא ביום אחר. אמנם הני דסוכות אין להם ענין, מאי קא מיירי, שכבר היה אפשר לעשותם באחד עשר לחדש אחר יום הכיפורים. והשיב רבי אבא

זוהר הרקיע

(קב) ר' יוסי שאל לר' אבא א"ל הני ט"ו יום מלאי קא
מטיירי א"ל וודאי רואי יקריא הוא ת"ת בין לעילא בין
לתתא ובזי. הכוונה לשאול תרתי, א' למה היה ט"ו -
לא פחות ולא יותר וזהו אמרו הני ט"ו יום גם היה

כוונת ר' יוסי לשאול על הלשון, למה באו בב' תיבות - 'חמשה עשר', ולא נאמר בתיבה אחת כמו 'ששה' ו'שבעה' וכו', וז"ש **מאי קא מיירי**, שאלת הלשון, למה היה כן.

פירוש הרמ"ז

(קצב) מאי קא מיירי, ירצה, מה שייכות יש למועדים פסח וסוכות עם מנין זה של ט"ו, וכי תימא משום דהויא סיהרא באשלמותא, והלא בשאר החדשים עיקר הקדושה שבהם היא בראש החודש ולא

בט"ו, שמזה נראה דליכא רבותא אל הט"ו על שאר הימים. ועוד, הוה ליה לקרא למתני מלתא בזה ולימא יובמלאת ירח חדש השביעי'; מה הוא ענין ט"ו יום, ולמה תלאו בימים: ר'א יקרא הוא.

זוהר חי

הני חמשה עשר יום, מה קא מיירי, דקשיא ליה דהוה ליה למימר 'וביום חמשה עשר', או די לו באמרו 'ובחמשה עשר לחדש', כי 'בחמשה עשר יום' משמע שכולל כל חמשה עשר יום ביום אחד, וכן קשיא 'בעשור לחדש', דהיה ליה למימר 'בעשירי', כי מלת 'בעשור' כולל כל עשר כאחת. ומתרץ, כל חד בארציה נטליה, קאי על אות ד' שהולכת למטה לבריאה יצירה עשיה, נעשית פרוצוף שלם בעשר ספירות, נשמה לבריאה יצירה עשיה, פרוצוף שלם,

עֲמֻרָת צַבִּי

[illegible]

כמבואר [בפרי עץ חיים] שער ראש חדש חנוכה ופורים (פרק ג). **ובאריה יתבא**, בעת אדם יושב על הכסא, כמבואר [בפרי עץ חיים] שער הקריאת שמע פרק כט [וז"ל], כי **המלכות דאצילות בכללות עשר ספירות נקרא אדם יושב על הכסא 'כסא הכבוד'**, וכבוד הוא מלכות דאצילות בכללות י' ספירות¹, [עכ"ל]. **ובאריה אתער ועבד**, מתעוררת מ"נ לאמא ביום הכפורים², עלתה הכל בכללות עשר ספירות³. לכן, **האי עשור**, ולא אמר עשירי, כי **בנסת ישראל** נקראת 'עשור' שם דבר, על שם שכוללת כל עשר ספירות, נקראת בעצמה שם דבר 'עשור'. **ויימא עשיראה**, ביום הכפורים כבר נשלם לגמרי נסירתה⁴. לכן **בעשיראה קיימא**,

הערות וביאורים

ס וכעין זה כתב בעטרת צבי. ס כמו שהקשה בזוהר תצוה קפה ע"ב וז"ל, בעשור, בעשירי מבעי ליה. ס 'בעשור' הוא שם העצם הכולל עשר ספירות כאחת, [ונקמו שכתב רבינו ב פרשת בא דף לט (טז:), וכן ביאר בעטרת צבי שם]. ס שה' אחרונה נחלקת לב' אותיות ד"ו, והאות ד' היא המלכות שלה, כמבואר בפרע"ח שער ראש חודש פרק ג שם. ס וזהו , שכאשר המלכות' הולכת למטה, הוא דהיינו בשלימות עשר ספירות, שהוא פרצוף שלם שלה, שהוא בחינת 'עשור'. ס וזהו , שכאשר המלכות הוא בבחינת יושב על כסא, הוא דהיינו בשלימות " ספירות, שהוא בחינת 'עשור'. ס ביום הכפורים עולה המלכות לבניה, כמבואר בפרע"ח שער יום הכיפורים פרק ג. ועלית המלכות לבניה הוא עליית מ"נ, כמבואר בפרע"ח שער קריאת שמע פרק יב. ס שביים הכיפורים כבר נשלמה המלכות ב' ספירות, כמו שבמאר ראש בסמוך, וזהו , שהיא כוללת " ספירות שלה, שהוא בחינת 'עשור'. ס כמבואר בפרע"ח שער ראש השנה פרק ב.

זוהר חי

פואחר כך, מן (יציאות) [יציאת] מצרים **עד בנין שלמה בית המקדש**, היתה **בכל ימי החול אב"א**, **בפרצוף שלם בעשר ספירות מהחזה ולמטה**, וגם **(הארות) [הארת] חמשה ראשונות מאירין בה תמיד**, וזהו **(הזכרות יציאות) [הזכרת יציאת] מצרים בכל יום**, כי היתה **גאולה גדולה**, כי מקודם היתה **פרצוף אב"א**, **מבלי (הארות) [הארת] חמשה ראשונות**, ואחר כך מאירין בה תמיד ה' ראשונות, אפילו בעת עמידתה אב"א. והוא **יומא דילה הוא**, כלול מכל עשר, בסוד פרצוף ק. וחמשה יומין, כלם מאירין, ו**דמלכא הוא**. ויש חילוק ש', כי לפעמים מאירין אלו החמשה הארה בעלמא למקום עמידתה אב"א, שמאירין ראשונות באחרונות למקום (עמידות) [עמידת] המלכות. ובליל יום טוב ובימי שלמה עלתה פנים בפנים, ונעשה הזיוג בכל קומת חמשה ראשונות, כשעלתה עד שם, ונעשה הזיוג פנים בפנים כמו בליל ט"ו דפסח, ובכל שבתא. ויש בחינה, **דמלכא**, יתיב **מלכא בתרעא** או **בבורסיא**, כשהוא למטה אב"א, מאירין בה מרחוק (הארות) [הארת] חמשה ראשונות. כי **בכל אתר**, בין כשעומדת נגד החזה אב"א, ובין כשחוזרת פנים בפנים ועלתה למעלה. **בעשור**, בשלימות י' ספירות בפרצוף שלה, כי 'באורחא נטלא ויתבא, ואתער' לעלות למעלה, הכל 'באורחא', (בבחינות) [בבחינת] 'עשור' כוללת כל י' ספירות. חמשה

כוללת כל עשר ספירות ממש, ונקראת 'עשור' כולל כל עשר, בשלימות פרצוף שלה לגמרי. ומביא ראייה, מן **בעשור** דראש חדש ניסן, כמבואר ב[עץ חיים] שער מיעוט הירח (פרק ב), כי המלכות בעמידתה אב"א מ נגד החזה, פרצוף שלם ב' ספירות, וחמשה ראשונות לא היו מאירין בה כלל בימות החול, וכל זה נמשך מחטא אדם עד (יציאות) [יציאת] מצרים. וכל גלות מצרים היה, שחמשה ראשונות לא היו מאירין בארבע תחתונות, כי עומדת אב"א כל קומתה נגד החזה דזעיר, (בז"ת) [בד' תחתונות] שבו שש המלכות, לא היו מאירין חמשה ראשונות דזעיר שום הארה, ונמשך חסרון האור מן ארבע תחתונות ארבע מאות שנה גלות מצרים. **לובהגיע תור גאולת [מצרים]**, **בעשור לחדש לקחו להם איש שה, כי אז היתה המלכות נקראת 'עשור' כולל פרצוף שלם בעשר ספירות אב"א**, ואחר כך **המתינו 'חמשה ימים, עד שהאירו חמשה ראשונות הארה (בז"ת) [בד' תחתונות]**, ששם עומדת המלכות, **'כדין קיימא סיהרא באשלמותא'**, כל חמש יומין על כל עשר יומין שלה. לכך **בעשור** ולא בעשירי, כי היא נשלמת בכל עשר ימים שלימים. וחמשה ימים **דמלכא**, האירו בה, והיא עלתה פנים בפנים בכל קומת זעיר, הרי ממש חמשה ימים מאירין על עשר שלה, כי חזרה פנים בפנים בליל ט"ו לפסח.

הערות וביאורים

ס ז"ל הע"ח שם, ביום ראשון דחול [שאחר בריאת אדם הראשון] חזרה לבחינה הב', והיתה פרצוף שלם מ' ספירות באחורי החזה דז"א, ועדיין גם כן לא היו מאירין בה ה' ראשונות דז"א. והנה ענין זה נמשך מבריאת אדם הראשון עד שיצאו ישראל ממצרים, כי בכל יום שבת חוזרת עמו פנים בפנים שוה בשוה בבחינת ו' הנ"ל, ובימי החול היתה חוזרת אחור באחור פרצוף שלם בבחינת ב' הנ"ל, וה' ראשונות דז"א לא היו מאירין בה, וזה נמשך עד צאת ישראל ממצרים בליל פסח. ס כמבואר בע"ח שער לו שם וז"ל, וזהו טעם ד' מאות שנה של גלות מצרים, היה גלות ההוא בחינת הסתלקות הה' ראשונות דז"א מד' תחתונים שבו, אשר שם קומת המלכות, וכנגד ד' אלו שחסר מהם אור הנ"ל נמשך הגלות ת' שנה. ס מכאן לשון הע"ח שער לו שם, עם תוספת ביאור. ס בע"ח שם כתב וז"ל, להורות כי אז היתה פרצוף שלם בסוד אב"א ב' ספירות, ולכן לקחו מ' בעשור. ומפרש רבינו, שכאשר המלכות כוללת עשר ספירות שבה היא נקראת 'עשור', וכמו שביאר לעיל. ס בע"ח שם כתב וז"ל, והאירו בה עוד ה' ראשונות שבו. ורבינו מבאר, שהה' ראשונות שבו מאירים בד' תחתונות שבו, והם מאירים למלכות שעומדת נגד הד' תחתונות, וכמבואר בע"ח שם. ס עד כאן מע"ח שם. ס כמבואר בע"ח שער לו הנ"ל, שבלייל פסח עלתה המלכות במדרגה השישית, שאז עומדת פנים בפנים בכל קומת ז"א, ואז היא בבחינת חמש על עשר, כי אז יורשת המלכות מקום הה' ראשונות של ז"א, שהוא למעלה מקומת ה' ספירות שלה. ס מכאן המשך לשון הע"ח שער לו הנ"ל. ס עד כאן מע"ח שם. ס ר"ל. ס הוא יום העשור, הוא של המלכות עצמה שנבנית בעשר ספירות, ונעשית פרצוף שלם. ס הם הה' ראשונות של ז"א הנקרא, ומאירים למלכות. ס היינו שיש ב' אופנים שמקבלת המלכות את הה' ראשונות דז"א, [ויעוין בדברי המקדש מלך כאן]. ס ובחינה זו היה בימי החול מציאת מצרים עד שבנה שלמה את בית המקדש, כמו שנתבאר. [וכן הוא בימי הסוכות, כמו שמבאר רבינו להלן]. ס בליל פסח ובימי שלמה עלתה המלכות בכל קומת ז"א פנים בפנים, ואז יורשת המלכות מקום הה' ראשונות, וכן היה בשבתות בכל הזמנים, כמבואר בע"ח שער לו הנ"ל. ס בזוהר כאן הגירסא, וגירסת ס"א, [ובעטרת צבי ביאר ב' הגירסאות]. ס ר"ל כשהמלכות למטה אב"א, ורק מאיר בה הארה מן הה' ראשונות, אז, שז"א הנקרא מלכא מאיר את הארת הה' ראשונות אל המלכות שנקראת ו. ס כמו שביאר רבינו לעיל. ובזה מתבאר דברי זוהר, שהמלכות נכלל בה כל ה' ספירות שלה.

זוהר חי

זרועות, ובהם נכללים גם כן תרין ירכין, אבל כשהם בהעלם אינם רק צורת ו' פשוטה לבדה, בלתי זרועות ושוקיים, ולא נתגלה רק קו אמצעי 'תפארת גופא' (הקדמת תיקוני זהר יז ע"א). והרי הם שתי מקומות שהם בהעלם, ולא נתגלה רק תפארת ולא זרועות ולא רגלים, וכן באבא ואמא נעלמו גם כן, ולא נתגלו רק בסוד ו' פשוטה לבדה, והרי הם שני מקומות אחרים שהם בהעלם, וכשבא זעיר נמצא שעמו הם חמשה מקומות שנכללו בהם הזרועות והרגלים^ס. כי בתפארת של זעיר שם נכללו כלם בסוד ו', כמבואר [בעץ חיים] שער כסא הכבוד פרק ג' [וז"ל^פ], 'האי רוחא אתכליל בשית' (זוהר בראשית מד ע"ב), כי כל חמשה נכללין בו^ז, והם עמו 'שית', ובזה נתגלה בזעיר כל 'שית', אלא בעת רצון נכללין כלם בתפארת שבוק. אמנם תפארת בעצמו יש בו כללות כלם, ושרשים של כלם, בסוד אות ו', דוגמת אריך ואבא ואמא, והוא החמישי שלא נתגלה הפרצוף רק בהעלם ובגניזו^ז, וזהו 'אתכליל בשית וקיימא בשית' (זוהר בראשית שם), והנה, שני בחינות אלו הם ו' כפולה, [עכ"ל]. ולכך בתפארת דזעיר יש בו דוגמת עתיק ואבא ואמא בהעלם ו', ויש בזעיר התגלות כל ו' קצוות אלא שנכללין כל החמשה בו^ז. וחמשה, תרין רישין אבא ואמא ותפארת עצמותו 'מלכא', הכל חמשה. והם עליהו דמלכא, כמבואר בלקוטי תורה ישעיה (כו), ששם נכלל עתיק אריך אבא ואמא

עליהו דמלכא, כי כלם נכללין בתפארת, כמו שנבאר. וכשעלתה פנים בפנים נגד כל חמשה ראשונות, ההוא יומא דאתי עלה, להזדווג עמה פנים בפנים, כמו יום השבתה. חמשה יומין מירחא לאורייתא, כי 'חמשה עליהו דמלכא'. מבואר ב[פרי עץ חיים] שער הברכות פרק ג' [וז"ל], כי רישא דלא אתיידע אין בו תפיסה כלל, דלא אתיידע, ותרין רישין אחרנין יש בהם גילוי קצת ותפיסה, [עכ"ל^ז]. 'כי אור א"ס טרם התלבשו אין מי ששיגנו כלל, וכדי שיהיה אפשרות בתחתונים לקבל הארה וחיות ממנו, נתלבש ונגנו 'גו כתרא עלאה' (הקדמת תיקוני זוהר ו ע"ב), ואחר התלבשותו יש כח בתחתונים לקבל קצת חיות והארה ממנו. והנה, הוא מתלבש בתלת רישין עלאין גולגלתא אורא מוחא^ט, ואז אנו מכנין אל הארה זאת 'עתיקא דכל עתיקין', ותלת רישין נקראין סתם 'עתיקא קדישא', בהיות א"ס מתלבש בתוכם, וצמצם עצמו שם ברצונו הפשוט^י, שאם לא היה מתלבש לא היה אפשרות שיתהווה עולם ומלואו^כ, ובאמיתות אין א"ס מתלבש רק גו רישא עלאה^ל, כתר חסד דרישא דלא אתיידע^מ. ואף על פי שיש גילוי קצת הארה באלו תרין רישין גולגלתא מוחא, יעם כל זה לא נתגלה שם לא זרועות ולא ירכים, רק נגנו ונעלם בסוד אות ו', כשהם מתפשטים להאיר הם בסוד א', דאית ביה תרין ענפין דאינון תרין יודין שבאות א', שהם תרין

הערות וביאורים

ס ר"ל שזהו בחינה הב' שהמלכות עולה פנים בפנים בגל קומת הה' ראשונות ונעשה הזיווג, וזהו מלשון זיווג, וכמו שביאר בעטרת צבי. ס בנדפס לפנינו הוא פרק ה. ס והמשך לשונו מביא רבינו בסמוך. ס מכאן לשון הע"ח שער יג פרק ב, עם תוספת ביאור קצת. [ובו מבואר, שיש קצת גילוי ותפיסה בתרין רישין]. ס בע"ח שם כתב וז"ל, מתלבש בג' רישין אלו הנזכר כאן באדרא. ומפרש רבנו, שהג' רישין הם גולגלתא מוחא אורא שהם תלת רישין דא"א, כמבואר בע"ח שער יג פרק ג. [אבל ברדל"א שהוא עתיק שהוא למעלה מן אלו הג' רישין אין אין שום השגה ותפיסה, וכמו שהביא רבינו בסמוך מפרע"ח שער הברכות]. ס וכמבואר בע"ח שער א ענף ב. ס בע"ח שם כתב וז"ל, שאם לא היה מתלבש לא היה נמצא ונגלה אל התחתונים. ורבינו מפרש, שלא היה יכול להתהוות העולם כלל, וכמבואר בע"ח שער א ענף ב. ס עד כאן מע"ח שם. ס בע"ח שם מבואר, שא"ס מתלבש ברישא עלאה שהוא עתיק, והוא רדל"א. וזהו על פי דרכו שם, שהג' רישין הם רדל"א גולגלתא מוחא, ורדל"א הוא הרישא עלאה עילאה. אמנם רבינו מנה לעיל הג' רישין כולם בא"א, שהם גולגלתא מוחא אורא, וכמבואר בע"ח שער יג פרק ג, ולכן כתב רבינו שהרישא עלאה הוא כתר שהוא גולגלתא, ובו מתלבש החסד דעתיק, וכמבואר בע"ח שער יג פרק ו. ס מכאן המשך לשון הפרע"ח שער הברכות פרק ה הנ"ל, עם תוספת ביאור. ס עד כאן מפרע"ח הנ"ל. ס ר"ל שלכאורה קשה איך הם חמשה מקומות שהם בהעלם, הרי מקום החמישי הוא ז"א, ובז"א נתגלה זרועות וירכים, כמבואר בפרע"ח שם, [וכן הקשה רבינו בכ"מ]. ומתרין רבינו, שיש בז"א ב' בחינות, בחינה א' הוא שנתגלו בו זרועות וירכים, ובחינה ב' שבתפארת שבו נכללים ו' קצוות בהעלם דוגמת אבא ואימא ותרין רישין. ס עם תוספת ביאור. ס ר"ל בעת שעולים החמשה היכלות שהם כנגד הה' ספירות חסד גבורה נצח הוד יסוד, ונכללים בתפארת שהוא היכל הרצון, כמבואר בע"ח שם. ס רבינו מוסיף, שבחינה זו של 'אתכליל בשית', הוא מצד ה' קצוות שנתגלו בז"א, ורק בעת רצון עולים ונכללים בתפארת. ס רבינו מוסיף, שבחינה זו שהתפארת בעצמו כולל ו' קצוות, שהם הכללות והשרשים של ה' קצוות, הוא בבחינת אות ו' שכולל ו' קצוות בהעלם, ועל דרך שהוא בא"א ובאבא ואימא, ועל בחינה זו נאמר שז"א הוא המקום החמישי שנכללו ו' קצוות בהעלם. ס ר"ל שבעת רצון נכללו בתפארת גם ה' קצוות המתגלים, וזהו ה' הכפול.

זוהר חי

[וז"ל], **האי מ אות כלהו כלילן כחדא, והא איהו זמין לגבי נוקבא**, (ופשוט) (ופשוט) ואשתליל מכלא, דכלהו כלילן ביה, אימתי אתחזון, בשעתא דאתפשט ואתעביד א', ואות ו' אסתים כלא בגוה, [עכ"ל]. ומבואר שם, בסוד כלל ופרט וכלל. **טאות ו' דיוקנא דא אשתליל מכלא, בגין למהוי זמין לגבי נוקבא**, באור א"ס 'דקשיר להון ומייחד להון' (הקדמת תיקוני זוהר יז ע"א).² והוא מקום החמישי, שבו נסתם ונעלם כל האורות, וכולהו סתימין באותיות התורה, שאינו נתגלה באורייתא אלא האותיות, אמנם חמשה הסתומים אריך בתרין רישין אבא ואמא תפארת הפנימי, הם טמירים ל'. ועל ידי דיבור הקורא, מכל שכן דיבור מפי הקדוש, מתעוררין כל חמשה הסתומים, ונתגלין, עד שמאירים כל האותיות, כמבואר שם (לקוטי תורה ישעיה הנ"ל)³, וכולם נתגלו בזעיר שהוא מקום החמישי. לכך חמשה יומין דמלכא, בעת שמאירין כל העולמות. וה' ראשונות דזעיר שנכללין בכל אורות, כללו קיימין על 'עשור' בליל פסח, ואז אור א"ס 'קשיר להון ומייחד להון', וזמין לגבי

מתלבשין בזעיר, עם (הארות) [הארת] אור א"ס 'דקשיר להון ומייחד להון' (הקדמת תיקוני זוהר יז ע"א), והמכוין בעבודה בתפלה לזעיר יספיק. אף על פי שזעיר, הכוונה אל אור א"ס, שהוא מקשר הכל, ומייחד הכל, והוא נשמה לכל, וחיות לכל, אף על פי כן, הרי בזעיר נמצאין אריך עתיק בסוד גניזה באות ו', וכן אבא ואמא, שבהם התגלות א"ס על ידי אריך. וזעיר מקום החמישי, כשנתגלה בו אור א"ס, נגנז ונעלם בסוד אות ו' בהעלם וטמירוי, ולזה נקרא חמשה, כי עמו חמשה, וכלם נכללים עליהו דמלכא. אבל מלכות, שם התגלות כל העשר, ונקראת 'בעשור' כלולות מן עשרד', וזעיר חמשה עליהו דמלכא. לכך חמשה יומין מירחא לאורייתא, כמבואר [בלקוטי תורה ישעיה] שם, כי הספר תורה אין בו אלא אותיות, ועל ידי הקריאה ממשיכין אורות עתיק אריך טעמים, ואורות אבא נקודות, ואור א"ס, עולמות נשמות אלהות⁴, כלם נתגלה בזעיר, הנקרא חמישי של המקומות שנתגלה בהם אור א"ס. ואז אשתליל מכל צורתו, כמבואר ב[זהר חדש, מאמר] סתרי אותיות (בראשית ו ע"ב)

הערות וביאורים

ס בלקו"ת שם כתב וז"ל, כשיכוון האדם בז"א לבד מספיק כי שם נמצא א"א ואבא ואימא מתלבשין זה תוך זה תוך ז"א. ומבואר בלקו"ת שם, שאור א"ס מתלבש בא"א, והוא מחבר הכל. ומבואר בע"ח שער יג פרק ב, שאור א"ס מתלבש בעתיק ועל ידו הוא מתלבש בא"א. ומפרש רבינו, שאור א"ס המתלבש בעתיק וא"א 'קשיר ומייחד להון', ועל ידו מתלבשים בז"א באחדות אחד. ס ר"ל אף על פי שמכוון לז"א, הכוונה הוא לאור א"ס, שהוא מתלבש בז"א. [ואלי יש לגרוס בדברי רבינו 'אף על פי שעיקר הכונה אל אור א"ס']. ס ז"ל הלקו"ת שם, ועיקר הכוונה לכוון באבא ואימא שמתלבש בהן א"א, שבו א"ס ב"ה, שהוא מחבר הכל ונשמה לכל, ועיקר הכוונה בו. ומפרש רבינו, שעיקר הכונה אל אור א"ס, ואור א"ס מתגלה בא"א ואבא ואימא בסוד אות ו', וכמו שהביא רבינו לעיל מפרע"ח שער הברכות. ואף על פי כן המכוון בז"א יספיק, כי בז"א מתלבשים אור א"ס עם א"א ואבא ואימא. ס ר"ל שכאשר מתלבש אור א"ס בז"א, אז נעשה בז"א גם כן בחינת אות ו' שכולל ו' קצוות בהעלם, כמו בא"א ואבא ואימא, ואז ז"א הוא מקום החמישי שיש בו בחינת ו' הכולל הו' קצוות בהעלם. ס ובה מתבאר דברי זוהר, כמו שביאר רבינו לעיל. ס כי ספר תורה הוא ז"א, ובו בחינת אותיות, כמבואר בלקו"ת שם. ס בלקו"ת שם כתב, שעל ידי הקריאה ממשיכים טעמים ונקודות, שהם בחינת א"א ואבא. ורבינו מוסיף, דגם אור א"ס ועתיק מתלבשים בו, וכמו שנתבאר לעיל. ס כמבואר באגרת הבעש"ט המובא בסוף ספר בן פורת יוסף, שבכל דיבור נמשך עולמות נשמות אלהות. וביאר רבינו בכ"מ, שעולמות הם בחינת אותיות, נשמות בחינת נקודות, ואלהות בחינת טעמים, [יעוין בדברי רבינו לעיל בדף כדף צו (פס) ובכ"מ]. ס ר"ל כאשר מתלבש בז"א אור א"ס, אז 'אשתליל ז"א מכל צורתו, שהוא התפשטות לו' קצוות, ונעשה בבחינת אות ו', שנעלמים בו הזרועות והירכים. ס מכאן לשון זוהר חדש בראשית ז ע"א. ס עד כאן מזוהר חדש שם. ס ר"ל שעל ידי אור א"ס נעשה ז"א בחינת ו', שנכללים כל הו' קצוות באחדות, ואז הוא מוכן לזיווג, שאור א"ס 'קשיר להון ומייחד להון'. ס שאין מתגלה בז"א שהוא ספר תורה אלא אותיות, וא"א ואבא שהם טעמים ונקודות נעלמים בו, כמבואר בלקו"ת ישעיה שם. ס וז"ל הלקו"ת שם, אמנם א"א ואבא דהוא טמיר וגניז תדיר לא אתגליא כלל, וצריך שיכוון הקורא לטעמים ונקודות, להורות דא"א ואבא מתלבשים שם אלא שהם נעלמים, ובקריאתו מתעורר אור א"א תוך אבא, ואבא תוך אמא, ואמא תוך ז"א, עד שמאירים לכל העולמות. ורבינו מוסיף, שאם דיבור האדם התחתון כן מכל שכן בדיבור הקדוש ברוך הוא שמתעוררים כל הפרצופים ומאירים כל העולמות, [וכמו שביאר רבינו לעיל בדף צו (פס) ובכ"מ]. ס ובה מתבאר דברי זוהר, שהה' בחינות הנעלמים מתעוררים בתפארת שהוא ספר תורה. [וכן בחג השבועות שהוא זמן מתן תורה מתעוררים הה' בחינות הנעלמים בתוך ז"א, וכמו שביאר רבינו לעיל בדף צו (פס)]. ס ר"ל 'חמשה' רומז גם כן על הה' ראשונות דז"א המאירים למלכות, וכמו שביאר רבינו לעיל (צד). ובה' ראשונות דז"א נכללים כל האורות, שהם הה' פרצופים הנעלמים בבחינת ו'.